

A bírálóbizottság értékelése

Müller Róbert könyv alakban megjelentetett disszertációja tulajdonképpen egy életmű, egy ötven éven át folytatott kutatás summázata. A disszertáció egy fél évezrednyi időívet ölel fel, a 4. század közepétől a 9 - 10. század fordulójáig, tárgyalja a késő római kort és a népvándorláskort a maguk szertágazó problematikájával. Feldolgozásának tárgya a fenékpusztai késő római erődhöz délről kapcsolódó késő római, de egészen a 6. század közepéig használt temetők sora, valamint a Keszthely-kultúra és a Karoling kor temetkezései.

A fenékpusztai lelőhely kulcsfontosságú. 125 éve tartó kutatása nagy történeti és régészeti kérdések megválaszolására nyújt módot. Kutatását hazánkban páratlan figyelem kísérte és kíséri, és e lelőhellyel rendszeresen foglalkozik a nemzetközi kutatás is. A disszertáció 1885-től 2000-ig tekint át a déli erődfal melletti temetők kutatását, oly módon, hogy az adott helyszínen az 1970-es évek elejétől maga a disszertáns vezette a feltárásokat.

A disszertáció szerkezete világos, jól tagolt. A disszertáns a temetőpublikációk hagyományos, kidolgozott logikája mentén fogalmazza meg fontos megállapításait. Müller Róbert alapvetően fontos érveket fogalmaz meg annak alátámasztására, hogy a déli erődfal mellett a 4. század közepső harmadában nyitottak első ízben temetőt, egyszerre többet is. Míg az erődfaltól távolabbi temetőket az 5. század közepén felhagyták, az erődfal mellettieket egészen a 6. századig használták. E temetkezési zóna többrétegű sírjaira kerültek a Keszthely-kultúra sírjai, Müller Róbert szerint egy új népesség hagyatékaként. A Keszthely-kultúrába tartozó népesség csak a 630-as évekig lakta az erődöt, utána egy településtörténeti hiátus mutatkozik, egészen a 9. század közepéig. Ez szintén egy olyan megállapítás, amely alapvető történeti jelentőséggel bír.

Müller Róbert disszertációja nemcsak alapos anyagközlés, hanem egy hosszú kutatási korszak eredményeit összegző és a korszak sokat vitatott történeti kérdések megválaszolását is segítő munka. A pannóniai római továbbélés vizsgálata alapvető fontosságú a Dunántúl és az egész Kárpát-medence későközépkori és újkori történelmének a megértéséhez.